

DU LỊCH CỘNG ĐỒNG CỒN SƠN

DẤU ẤN TRONG LÒNG DU KHÁCH

THS. VÕ THỊ NGỌC GIÀU*

DU LỊCH CỒN SƠN CHỈ MỚI PHÁT TRIỂN TỪ THÁNG 9/2015, DO ĐOÀN THANH NIÊN PHƯỜNG BÙI HỮU NGHĨA TỔ CHỨC VÀ TRỰC TIẾP QUẢN LÝ. SAU ĐÓ, UBND QUẬN BÌNH THỦY TIẾP TỤC HỖ TRỢ PHÁT TRIỂN. DÙ CHỈ MỚI HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN HƠN 4 NĂM NHƯNG MÔ HÌNH DU LỊCH CỒN SƠN VỚI CÁCH LÀM SÁNG TẠO CỦA NHỮNG NGƯỜI NÔNG DÂN THẬT THÀ, CHẤT PHÁC ĐÃ TẠO ĐƯỢC DẤU ẤN ĐẬM NÉT ĐỐI VỚI DU KHÁCH TRONG VÀ NGOÀI NƯỚC.

Với tư duy mới mẻ, người nông dân sáng tạo ra sản phẩm du lịch hấp dẫn, mới lạ

Nhắc đến Cồn Sơn, du khách gần xa lại nhớ đến những màn trình diễn cá lóc "bay" của nhà vườn Tín Hoà. Cá lóc "bay" là sản phẩm du lịch vô cùng độc đáo, có một không hai. Đó là kết quả tư duy dám nghĩ dám làm của anh Tín - chủ nhà vườn, khi quyết định tìm hướng đi mới cho du lịch Cồn Sơn. Anh đã nhìn thấy được một thực tế: khi những mảnh vườn hết trái thì không có khách du lịch tìm đến và người dân cũng chẳng có cách nào níu chân họ đến quanh năm. Thế là anh quyết định đầu tư vào các đàn cá lóc. Anh đã bỏ ra nhiều công sức từ việc lựa chọn

con giống, huấn luyện cá từ khi còn nhỏ cho đến lớn. Thay vì rải thức ăn xuống ao cho cá anh Tín lại quăng thức ăn lên cao. Lúc đầu cá bay ít và thấp, nhưng anh vẫn kiên trì, không bỏ cuộc. Sự kiên nhẫn của anh cuối cùng đã được đền đáp bằng những màn trình diễn đẹp mắt. Khi tiếng gõ "cọc...cọc...cọc..." vang lên, đĩa thức ăn viên được anh Tín hất lên cao, cả đàn cá lóc nhào lên khỏi mặt nước để tranh mỗi như những chú cá heo tranh nhau làm xiếc. Xem những tiết mục trình diễn đẹp mắt, du khách còn cảm nhận được tình cảm gắn bó giữa chủ vườn và vật nuôi. Chính mô hình cá lóc "bay" đã góp phần làm cho lượng khách đến Cồn Sơn ngày càng tăng.

"Mỗi nhà một sản phẩm"

Để phát triển bền vững du lịch cộng đồng ở Cồn Sơn, tránh sự cạnh tranh và tạo sản phẩm đa dạng, mỗi nhà vườn tham gia kinh doanh du lịch đăng ký làm chuyên một vài sản phẩm để phục vụ du khách. Những sản phẩm mà các nhà vườn đăng ký không trùng lặp nhau. Đến với bè cá Bảy Bôn du khách được tham quan mô hình nuôi cá bè trên sông với các giống cá quý hiếm và bạn có thể mua sản phẩm làm từ cá thác lát cườm. Đến với nhà vườn Thành Tâm, du khách có được trải nghiệm khó quên qua hoạt động tát mương bắt cá. Đến nhà vườn Song Khánh du khách lại được thưởng thức những món ăn dân dã như cơm nồi đồng, cá nấu mặn, bánh xèo. Nhà vườn Chín Nhỏ chuyên phục vụ món gà nướng muối ớt và các món được chế biến từ ếch. Ngoài ra, du khách còn được thưởng thức nhiều sản vật vùng nhiệt đới như bưởi, chôm chôm, dâu, vú sữa,... được cung cấp từ nhiều nhà vườn khác nhau. Tùy thời gian, số lượng và yêu cầu của từng đoàn khách mà các công ty du lịch sẽ liên hệ với nhà vườn nào để bố trí dịch vụ ăn trưa và nghỉ ngơi cho khách. Nhà vườn được công ty lữ hành liên hệ sẽ kết hợp với các nhà vườn khác để cung cấp đầy đủ các món ăn và dịch vụ theo yêu cầu của khách. "Mỗi nhà một sản phẩm", mỗi nhà một màu sắc đã tạo cho bức tranh du lịch Cồn Sơn nhiều nét chấm phá độc đáo. Vì thế, mỗi lần trở lại Cồn Sơn du khách luôn có cảm giác mới lạ, khác biệt.

Sản phẩm chú trọng đến nhu cầu trải nghiệm của du khách

Đến với Cồn Sơn, du khách không chỉ được tham quan những khung cảnh yên bình, ngắm những vườn cây trái trĩu quả mà còn được trải nghiệm cuộc sống của người dân xứ cù lao. Du khách được làm một nhà nông thực thụ khi cùng người dân ra vườn thu hoạch, tìm hiểu về kỹ thuật làm vườn, tham gia hoạt động tát mương bắt cá, cùng vào bếp để làm các





Cồn Sơn là một cù lao nổi giữa dòng sông Hậu cách đất liền hơn 600m, thuộc quận Bình Thủy, thành phố Cần Thơ. Cồn Sơn có khí hậu ôn hòa, ít thiên tai, lũ lụt. Cùng với địa hình bằng phẳng, đất phù sa màu mỡ được bồi đắp quanh năm bởi dòng sông Hậu hiền hoà, Cồn Sơn được du khách biết đến với những vườn cây trái trĩu quả. Người dân Cồn Sơn thật thà, hiếu khách, cần cù lại có nhiều sáng tạo độc đáo trong việc cung cấp dịch vụ đáp ứng nhu cầu khách du lịch. Chính những yếu tố đó mang đến sức hấp dẫn cho Cồn Sơn.

món ăn dân dã, làm các loại bánh dân gian... Cảm giác thích thú khi những cái bánh đầu tiên được thành phẩm, cảm giác ngọt ngào khi thưởng thức những hương vị dẻo thơm do chính bàn tay mình làm ra, đó là những trải nghiệm đáng nhớ khi đến với Cồn Sơn.

Phát huy sức mạnh của cộng đồng

Loại hình du lịch cộng đồng tại cù lao này đã và đang phát huy được sức mạnh tập thể, phát huy được tinh thần đoàn kết của những người nông dân chân lấm tay bùn. Kinh doanh du lịch không có sự cạnh tranh, chèo kéo, chặt chém. Cuộc sống người dân chan hòa tình làng nghĩa xóm, đoàn kết, giúp đỡ nhau cùng làm du lịch, cùng mang lợi ích đến cho địa phương. Hôm nào nhà vườn này vắng khách thì sang hỗ trợ cho nhà vườn đông khách theo kiểu “dẫn công” của người dân Nam Bộ khi xưa. Sản phẩm du lịch Cồn Sơn là kết quả của quá trình hợp tác, gắn bó, các hộ dân cùng nhau gìn giữ giá trị truyền thống, bản sắc văn hóa - văn minh miệt vườn sông nước. Sự thân tình, thật thà, đoàn kết của những người

nông dân hiền lành là phần hồn góp phần tạo nên thương hiệu cho du lịch cộng đồng ở Cồn Sơn. Ông Lê Văn Tâm - Phó Chủ tịch thường trực UBND TP. Cần Thơ, Trưởng Ban chỉ đạo phát triển du lịch Cần Thơ đã từng nhấn mạnh: “Cồn Sơn đã trở thành thương hiệu du lịch của thành phố Cần Thơ nên rất cần phát huy và nhân rộng. Cộng đồng là của dân nên sự liên kết phải ở dân”.

Làm du lịch hầu như không cần vốn

Người nông dân Cồn Sơn cần cù chịu thương, chịu khó, họ đã khai thác sự ưu đãi của thiên nhiên để tạo ra những nguyên liệu phục vụ cho cuộc sống hằng ngày: nhà nuôi cá, nhà trồng rau, hộ làm vườn. Với kết cấu không gian nhà được bao quanh bởi những vườn cây, ao cá, đã tạo nên khung cảnh yên bình, mát mẻ. Người nông dân nơi đây đã tận dụng môi trường sống quen thuộc và những nguyên liệu thực phẩm dân dã sẵn có để phục vụ khách thập phương. Chính ngôi nhà họ đang sinh sống là nơi đón khách, phục vụ khách ăn trưa, nghỉ ngơi. Chính những nông sản mà họ đang canh tác trở thành những nguyên liệu hấp dẫn cho các bữa ăn của khách du lịch. Vì thế, du khách đến đây sẽ được khám phá rất nhiều từ điều kiện tự nhiên đến đời sống văn hóa của người dân bản địa; nhà vườn thì hầu như bỏ vốn rất ít khi họ tận dụng chính điều kiện môi trường sống hằng ngày để tham gia phục vụ khách du lịch.

Đội ngũ phục vụ du lịch đầy tâm huyết

Hiện nay, Cồn Sơn có Tổ tư vấn Du lịch, với vai trò là hướng dẫn viên địa phương để hướng dẫn, kết nối khách với nhà vườn. Thành viên của tổ đa số là con em địa phương, một số được học qua các lớp bồi dưỡng ngắn hạn, một số tốt nghiệp Trường Đại học Cần Thơ từ các ngành Du lịch, Ngữ văn, Việt Nam học, Ngoại ngữ. Đa số họ là những người trẻ tuổi có nhiều khát vọng, đam mê. Đội ngũ phục vụ tại các nhà vườn không ai khác chính là người nông dân - các chủ nhà vườn tham gia làm du lịch, phần lớn chưa qua trường lớp đào tạo. Tuy nhiên họ mang trong mình dòng máu của người miền Tây thật thà, cởi mở, thân tình. Do đó, dù là thành viên Tổ tư vấn Du lịch hay “nhân

viên phục vụ” tại các nhà vườn thì đội ngũ này đều làm việc với lòng yêu nghề, yêu quê hương, với sự nhiệt tình, hăng say và với mục tiêu chung là phát triển du lịch Cồn Sơn, giới thiệu nét đẹp của quê hương đến du khách trong và ngoài nước.

Du lịch cộng đồng Cồn Sơn phát triển theo hướng bền vững

Số lượng khách du lịch đến Cồn Sơn ngày một tăng. Tuy nhiên, người dân địa phương không vì lợi ích trước mắt mà quên đi việc phát triển lâu dài. Họ ý thức được tình trạng phát triển du lịch và suy thoái môi trường tài nguyên. Chị Bé Bảy, nguyên Phó phòng Văn hóa Thông tin quận Bình Thủy cho biết trong thời gian gần đây, vào mùa cao điểm, Cồn Sơn tiến hành “lọc khách” – không nhận quá 350 lượt khách đến trong một ngày để tránh tình trạng quá tải làm giảm chất lượng phục vụ và suy thoái tài nguyên môi trường. Sự phát triển du lịch cộng đồng Cồn Sơn không chỉ được thể hiện qua số lượt khách du lịch và doanh thu từ du lịch mang lại; mà còn thể hiện qua ý thức làm du lịch của người dân địa phương. Người nông dân chủ yếu sử dụng nguyên liệu tự nhiên từ địa phương, hạn chế tối đa việc sử dụng phân hóa học, thuốc bảo vệ thực vật, để tạo ra những nguyên liệu sạch, an toàn, mang đến những bữa ăn ngon và lành cho thực khách. Bên cạnh đó, họ còn biết quan tâm đến môi trường sống. Người dân Cồn Sơn ý thức giữ gìn vệ sinh, rác thải; đặc biệt hạn chế tối đa việc sử dụng túi nilông... Phát triển du lịch gắn với bảo vệ môi trường, bảo vệ an toàn cho khách du lịch - đây là hướng đi cần được khuyến khích tại các điểm đến du lịch hiện nay.

Chính những nét độc đáo trên đã tạo nên thương hiệu cho du lịch cộng đồng Cồn Sơn. Với tiềm năng sẵn có, tuy duy sáng tạo, cách làm phù hợp, hy vọng rằng thương hiệu du lịch cộng đồng Cồn Sơn sẽ tiếp tục phát triển trong thời gian tới. ■

* Trường Đại học Tiền Giang